

ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

УДК 351.862(091)(477)«1970/1980»

DOI <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2021.3.2.9>

Є. П. БОГДАНОВ

аспірант кафедри педагогіки й менеджменту освіти,

Комунальний вищий навчальний заклад «Херсонська академія неперервної освіти»

Херсонської обласної ради,

м. Херсон, Україна

Електронна пошта: a7591761@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-4559-3052>

ОРГАНІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ НЕВОЄНІЗОВАНИХ ФОРМУВАНЬ ЦИВІЛЬНОЇ ОБОРОНИ (70–80-ті роки ХХ СТОЛІТТЯ)

Організація навчання керівного та особового складу об'єктових формувань цивільного захисту має важливе значення в контексті створення загальної спроможності суб'єктів господарювання до проведення заходів з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій. До складу формувань включаються працівники суб'єктів господарювання на непрофесійній основі, які не мають сформованих компетенцій щодо виконання спеціальних рятувальних та відновлювальних робіт, що створює необхідність забезпечення високого рівня їх підготовки до виконання завдань у сфері цивільного захисту, вироблення єдиних підходів до організації навчання такої категорії працівників з питань цивільного захисту. У статті здійснена спроба ретрансляції досвіду підготовки невоєнізованих формувань цивільної оборони у 70–80-ті роки ХХ століття, оскільки країна мала значні напрацювання з окреслених питань.

Мета роботи – проаналізувати нормативно-правове забезпечення з питань функціонування та підготовки невоєнізованих формувань цивільної оборони у 70–80-х роках ХХ століття у системі цивільної оборони.

Методологія – принципи єдності історичного і логічного, послідовності, наступності, зв'язку теорії з практикою.

Наукова новизна полягає в актуалізації продуктивних підходів до здійснення підготовки невоєнізованих формувань цивільного захисту у 70–80-ті роки ХХ століття на сучасну практику навчання формувань цивільного захисту.

З огляду на дослідження окресленого питання, зроблено такі висновки:

Важливе значення при організації навчання працівників, які входять до складу формувань цивільного захисту, належить якісному плануванню спеціальної підготовки, розробці необхідного супроводжуючого програмного забезпечення. При розробці програм спеціальної підготовки керівникам суб'єктів господарювання доцільно дотримуватись модульного підходу з визначенням загальних та спеціальних тем для формувань різного призначення. Широке застосування нормативів цивільного захисту слугуватиме виробленню загальних підходів до оцінювання дій особового складу.

Тематика наступних досліджень полягатиме у окресленні окремих тем загальної та спеціальної складової спеціальної програми підготовки працівників, що входять до складу спеціалізованих служб і формувань цивільного захисту.

Ключові слова: невоєнізовані формування, цивільна оборона, цивільний захист, підготовка до дій в умовах надзвичайних ситуацій.

Актуальність проблеми. При виникненні надзвичайної ситуації на суб'єкті господарювання основні роботи пов'язані з ліквідацією наслідків та відновленням його діяльності проводяться силами цивільного захисту об'єкту, де виникла така ситуація. До складу сил цивільного захисту суб'єкта господарювання входять об'єктові формування цивільного захисту, які являють собою позаштатні підрозділи (команди, групи, ланки) створені на непрофесійній основі. Базою створення об'єктових формувань цивільного захисту є суб'єкти господарювання, які

володіють спеціальною технікою, майном, мають понад 50 працівників та відповідають певним критерієм. Зокрема, належать до певної категорії з цивільного захисту, мають стратегічне значення для економіки держави, експлуатують об'єкти підвищеної небезпеки або потенційно небезпечні об'єкти тощо. Об'єктові формування цивільного захисту, розташовані на певній території (області, районі, місті районного значення), об'єднуються у територіальні формування цивільного захисту. В умовах реформування територіального устрою та децентралізації

влади в Україні, що передбачає розмежування повноважень і ресурсів між районами та громадами, окремої уваги потребує встановлення порядку підпорядкування територіальних формувань цивільного захисту та організації підготовки об'єктових формувань під час їх участі у командно-штабних навчаннях з питань цивільного захисту. Враховуючи, що до складу формувань включаються працівники суб'єктів господарювання на непрофесійній основі, які не мають сформованих компетенцій щодо виконання спеціальних рятувальних та відновлювальних робіт, актуальним залишається підвищення рівня їх підготовки до виконання завдань у сфері цивільного захисту, вироблення єдиних підходів до організації навчання такої категорії працівників з питань цивільного захисту.

Практика створення невоєнізованих формувань цивільної оборони зі складу працівників, службовців та іншого працездатного населення для ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій започаткована ще за радянських часів. Для забезпечення їхнього ефективного функціонування та якісної підготовки особового складу, штабом цивільної оборони країни розроблялися та вводилися в дію відповідні положення, настанови по застосуванню, програми підготовки, збірки нормативів, настанови з проведення навчань. Історична практика залучення невоєнізованих формувань до відновлювальних робіт довела доцільність їх створення та використання. Отож актуалізація досвіду організації діяльності та підготовки невоєнізованих формувань цивільного оборони радянського періоду, ретрансляція продуктивних ідей у сучасну практику надасть можливість підвищити ефективність сучасних навчальних заходів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У роботах І. Кільченко, Н. Кособуцької, В. Троянського, присвячених питанням утворення формувань цивільного захисту та організації їх діяльності, узагальнено основні вимоги нормативно-правових актів до організації діяльності формувань та надані роз'яснення щодо навчання особового складу формувань. У роботах Т. Александрової, Л. Жилиної запропоновано варіанти проведення спеціального об'єктового тренування, розроблені на основі досвіду проведення таких тренувань на окремих підприємствах. Разом з тим встановлено

відсутність типової програми спеціальної підготовки працівників, які входять до складу формувань цивільного захисту, затвердженої на державному рівні, яка б виступала у ролі стандарту. Наявні варіанти програми спеціальної підготовки, затверджені обласними державними адміністраціями, мають різну структуру та тривалість навчання.

Мета дослідження. Проаналізувати нормативно-правове забезпечення з питань функціонування та підготовки невоєнізованих формувань цивільної оборони у 70–80-х роках ХХ століття у системі цивільної оборони.

Виклад основного матеріалу.

70–80-ті роки ХХ століття через розширення кола завдань, що належали до компетенції системи цивільної оборони, зокрема включення завдань щодо підвищення стійкості об'єктів у галузі, завдань з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, відзначились виданням Міністерством оборони СРСР значної кількості нормативних актів та рекомендацій щодо використання, навчання та управління діями невоєнізованих формувань цивільної оборони (далі – невоєнізованих формувань). Здійснено контент-аналіз окремих документів, які варто адаптувати до проблем та викликів сучасності.

Визначимо, що невоєнізоване формування – це група людей, які не входили до складу збройних сил СРСР, сформована згідно з штатом, оснащена спеціальною технікою та майном та призначена для виконання певних заходів цивільної оборони [Наставление, 1979]. Такі формування створювалися за територіально-виробничим принципом у республіках, областях, районах, містах, селищах та об'єктах народного господарства. У мирний час формування могли використовуватися для боротьби з масовими лісовими пожежами, ліквідації стихійних лих, великих аварій та катастроф, проведення рятувальних та невідкладних робіт у зонах катастрофічного затоплення тощо. Невоєнізовані формування комплектувалися з працівників, службовців, колгоспників, студентів, учнів та іншого працездатного населення. За підпорядкованістю невоєнізовані формування поділялися на територіальні та об'єктові, які склалися з формувань загального призначення та формувань служб цивільної оборони. До невоєнізованих форму-

вань належали формування розвідки, зв'язку, медичні, протипожежні, інженерні, аварійно-технічні, протирадіаційного та протихімічного захисту, матеріального забезпечення, автомобільні, охорони громадського порядку тощо.

Окремо зазначимо, що крім загальних рекомендацій щодо виду та кількості невоєнізованих формувань на промислових об'єктах народного господарства, пропонувалося створювати формування за певними напрямками з урахуванням специфіки галузі та об'єкту. Типовим було додаткове створення на вугільних та інших шахтах для вирішення завдань цивільної оборони під землею допоміжних гірничорятувальних загонів; у морських та річкових пароплавствах та портах, суднобудівних заводах створення морських (річкових) аварійно-рятувальних загонів, призначених для проведення робіт на водних шляхах, портах, прибережних об'єктах; у колгоспах та радгоспах – команд захисту тварин та рослин; при житлово-експлуатаційних конторах міст та районів – ланки з обслуговування захисних споруд. Формування, які створювалися у навчальних закладах, рекомендувалося використовувати для виконання завдань за планами закладу.

Підкреслимо, що постійна готовність невоєнізованих формувань досягалась їхньою завчасною підготовкою до виконання завдань, високим моральним станом особового складу, укомплектованістю особовим складом та технікою, засобами індивідуального захисту та іншим майном, високим рівнем підготовки командирів формувань, знанням ними особливостей ділянки (об'єктів) робіт, безперервним та чітким керівництвом, наявністю необхідних матеріальних запасів та своєчасним їх поповненням. Зауважимо, що дотримання цих принципів при організації роботи сучасних формувань цивільного захисту і сьогодні є запорукою їх успішного функціонування.

Окремі вимоги висувались до командирів невоєнізованих формувань, які особисто відповідали за підготовку членів формувань, підтримання формування у готовності, матеріальне забезпечення, управління діями формування та прийняття рішень при проведенні робіт. Це вимагало високого рівня підготовленості та організаторської роботи, міцних знань факторів ураження ядерної, хімічної бактеріологіч-

ної зброї, основ організації та проведення рятувальних та невідкладних аварійно-рятувальних робіт, вміння швидко та правильно оцінювати обстановку, приймати рішення та визначати заходи, що забезпечують успішне виконання завдань, ставити завдання підлеглим та своєчасно організовувати їх взаємодію.

Важливе місце відводилося підготовці командирів невоєнізованих формувань. Наголосимо, що навчання цієї категорії керівників проводилося як на курсах цивільної оборони, так і безпосередньо на виробництві. Організаторами навчання на об'єктах народного господарства для командирів невоєнізованих формувань загального призначення виступали начальники штабів цивільної оборони, для формувань служб – відповідні начальники служб [Програма спеціальної підготовки, 1985].

Навчання відбувалося за програмою спеціальної підготовки, яка розроблялася з врахуванням кола обов'язків, які виконувалися командирами в мирний час, в період нападу противника, після нападу противника тощо. Програма навчання командирів невоєнізованих формувань розраховувалась на три роки. Тематичний план програми складався з двох розділів: загальної тематики підготовки для командирів невоєнізованих формувань всіх напрямків, та спеціальної тематики для підготовки командирів за специфікою діяльності невоєнізованого формування. Тривалість навчання складала 45 годин на три роки, з них щорічно на вивчення загальних тем відводилося 10 годин, на вивчення спеціальних тем – 5 годин. Для занять з командирами за загальною тематикою створювалися групи не більше 30 осіб з командирів різних невоєнізованих формувань. Спеціальні теми вивчалися у складі груп, які комплектувалися з однойменних формувань або ж зі споріднених спеціальностей.

Основними видами проведення занять з командирами за загальною тематикою були бесіди, класно-групові заняття, практичні заняття. Вивчення спеціальних тем відбувалося у формі групових вправ, практичних занять, бесід, класно-групових занять.

Результатом навчання командирів невоєнізованих формувань ставало:

– отримання знань щодо своїх функціональних обов'язків з виконання завдань цивільної

оборони: уявлення про структуру, таблиць оснащення, завдання та можливості невоєнізованого формування в осередках ураження, порядок приведення його у готовність та організацію управління при виконанні завдань, порядок підготовки особового складу;

– розвиток умінь щодо визначення заходів захисту особового складу від засобів ураження противника, дотримання порядку, прийомів та способів ведення рятувальних та інших невідкладних робіт, виконання дій при загрозі та після нападу противника;

– відпрацювання навичок приведення невоєнізованого формування у готовність, керування його діями та організації взаємодії всередині нього та з іншими формуваннями; застосування техніки, механізмів та іншого майна для продуктивного проведення рятувальних робіт в зонах ураження, великих аварій та катастроф; користування приладами радіаційної та хімічної розвідки, дозиметричного контролю, засобами зв'язку та оповіщення, організації дозиметричного та хімічного контролю в невоєнізованому формуванні, проведення тренувань особового складу з виконання нормативів цивільної оборони.

Доречно наголосити, що сьогодні програми підготовки осіб, які очолюють формування цивільного захисту також повинні бути орієнтованими на формування управлінських компетенцій, спеціальних компетенцій, пов'язаних із виконанням робіт за призначенням та педагогічних компетенцій, що стосуються підготовки особового складу.

Навчання особового складу невоєнізованих формувань на об'єктах народного господарства організовувалось з врахуванням трирічного циклу, проводилось щорічно та складалося з загальної, спеціальної підготовки та тактико-спеціальних навчань [Програма спеціальної підготовки, 1985]. Загальна підготовка здійснювалась у неробочий час за Програмою підготовки працівників, службовців та колгоспників з цивільної оборони та організовувалась у цехах, виробництвах, відділах тощо, розраховувалась на 20 годин. Спеціальна підготовка та тактико-спеціальні навчання проводилися у робочий час. На вивчення тематики спеціальної підготовки відводилося 15 годин. Тактико-спеціальні навчання тривали 8 годин. Таким чином, загальна тривалість підготовки особового складу складала 43 години на рік.

Вивчення тем з загальної та спеціальної підготовки іноді проводилося паралельно.

Програма спеціальної підготовки особового складу невоєнізованих формувань також складалася з загальних та спеціальних тем. Загальні теми вивчалися учасниками всіх формувань, для чого відводилося 10 навчальних годин. Спеціальні теми вивчалися у складі невоєнізованих формувань певного спрямування, для опанування яких виділялося 5 годин. Основними видами проведення занять були бесіди, класно-групові заняття, практичні заняття, тактико-спеціальні заняття. Спеціальна підготовка особового складу за всіма темами проводилася командирами їх невоєнізованих формувань.

Зазначимо, що в результаті підготовки особовий склад невоєнізованих формувань отримував знання стосовно:

– способів захисту від сучасних засобів ураження противника;

– призначення, характеристики, порядок застосування техніки та приладів при проведенні рятувальних робіт;

– раціональних прийомів та способів прокладання проїздів та проходів в завалах, розчищення завалених укриттів, ліквідації аварій на комунально-енергетичних мережах об'єктів;

– порядку ведення розвідки на маршрутах руху та в осередках ураження;

– найбільш ефективних прийомів та способів локалізації та ліквідації пожеж;

– порядку проведення часткової та повної санітарної обробки, способів знезараження споруд, техніки, одягу тощо;

– фізико-хімічних та токсичних властивостей небезпечних хімічних речовин, які використовувалися на об'єкті.

У ході підготовки формувалися вміння:

– застосування штатної техніки, механізмів, табельного майна для ефективного проведення рятувальних робіт;

– проведення рятувальних робіт у взаємодії з особовим складом інших формувань;

– дотримання встановлених режимів радіаційного захисту в різних умовах радіаційної обстановки;

– проведення часткової та повної санітарної обробки техніки та майна.

Сьогодні актуальним залишається укладання відповідної типової програми спеціальної підготовки. Актуалізація наявного досвіду розробки відповідного програмного забезпе-

чення може слугувати орієнтиром для керівників суб'єктів господарювання та керівників формувань при організації навчання такої категорії працівників.

Підготовка особового складу завершалася проведенням тактико-спеціальних навчань, тематика яких визначалася відповідними керівниками штабів цивільної оборони області, району, міста. Для участі у навчаннях невоєнізовані формування виводилися повністю укомплектованими особовим складом, технікою, приладами, інструментом, засобами індивідуального захисту та іншим майном.

Для підготовки особового складу на навчаннях створювалася складна, наближена до реального розвитку подій навчальна обстановка, яка вимагала високої організованості, демонстрації отриманих знань та вмінь з проведення рятувальних робіт та робіт за призначенням формування.

Заняття за спеціальною підготовкою та тактико-спеціальні навчання проводилися на навчальному майданчику або відповідно облаштованому навчальному місці на власному об'єкті або закріплених за об'єктом навчальній базі.

Під час занять та навчань з невоєнізованими формуваннями відпрацьовувались нормативи цивільної оборони. Для встановлення єдиних вимог до підготовки невоєнізованих формувань та організації робіт, штабом цивільного оборони країни було затверджено Збірку нормативів зі спеціальної підготовки особового складу невоєнізованих формувань [Збірка, 1985]. Зазначалося, що нормативи зі спеціальної підготовки – це тимчасові, кількісні та якісні показники виконання певних завдань, прийомів та дій окремими учасниками невоєнізованих формувань або у складі їхніх ланок. Вони були направлені на закріплення отриманих знань, удосконалення практичних навичок особового складу при виконанні заходів цивільної оборони. Відпрацювання нормативів давало змогу підвищити якість підготовки особового складу до виконання завдань, сприяло скорішому опануванню техніки, приладів та засобів захисту. Збіркою встановлювався перелік загальних для всіх формувань нормативів, порядок їх виконання та оцінювання. Виділимо запровадження таких загальних нормативів як: збір особового складу невоєнізованого формування, надягання респіратора, надягання фільтруючого протигаза

на потерпілого, часткова спеціальна обробка. Спеціальних нормативів: перевірка ізолюючого протигазу та підготовка його до роботи, підготовка до роботи приладів радіаційної розвідки та дозиметричного контролю, одягання спецодягу та спорядження, прокладання рукавної лінії на два рукави до автоцистерни, розбір завалу, відкопування оголовку аварійного виходу, буріння отвору та подача повітря до укриття, накладання пов'язок на різні ділянки тіла при кровотечі, іммобілізація переламів кісток, транспортування потерпілих, розгортання санітарно-обмивального пункту, спеціальна обробка техніки, перевірка укриття на герметичність, відключення аварійної ділянки газопроводу тощо.

Загостримо увагу на доцільності запровадження виконання нормативів у сучасну практику проведення спеціальних об'єктових тренувань з формуваннями цивільного захисту з метою вироблення загальних підходів до оцінювання дій особового складу.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Підготовка керівного та особового складу формувань цивільного захисту має важливе значення в контексті формування загальної спроможності суб'єктів господарювання до проведення заходів з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій. Вагоме місце при цьому належить якісному плануванню проведення такого навчання, розробці необхідного супроводжуючого програмного забезпечення. Актуалізація досвіду підготовки невоєнізованих формувань цивільного оборони радянського періоду на сучасну практику підготовки дає змогу визначити ефективні способи та методи підготовки такої навчальної категорії. Під час розробки програм спеціальної підготовки керівникам суб'єктів господарювання доцільно дотримуватись модульного підходу з визначенням загальних та спеціальних тем для формувань різного призначення. Широке застосування нормативів цивільного захисту слугуватиме виробленню загальних підходів до оцінювання дій особового складу. Перспективами подальших досліджень визначаємо окреслення окремих тем загальної та спеціальної складової спеціальної програми підготовки працівників, що входять до складу спеціалізованих служб і формувань цивільного захисту.

ЛІТЕРАТУРА

1. Наставление по применению и действиям невоенизированных формирований гражданской обороны. Москва : Военное издательство Министерства обороны СССР, 1979. 149 с.
2. Программа специальной подготовки невоенизированных формирований гражданской обороны на объектах народного хозяйства. Москва : Военное издательство Министерства обороны СССР, 1985. 97 с.
3. Наставление по организации и проведению тактико-специальных учений с невоенизированными формированиями гражданской обороны. Москва : Военное издательство Министерства обороны СССР, 1975. 45 с.
4. Сборник нормативов по специальной подготовке личного состава невоенизированных формирований гражданской обороны. Москва : Военное издательство Министерства обороны СССР, 1985. 59 с.
5. Обязанности начальников ГО, начальников служб ГО, начальников штабов и командиров невоенизированных формирований гражданской обороны : методическая разработка. Одесса : Управление по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Одесского облисполкома, 1977. 37 с.
6. Рекомендации по подготовке невоенизированных разведывательных формирований гражданской обороны. Москва : Военное издательство Министерства обороны СССР, 1974. 51 с.
7. Наставление по организации и ведению гражданской обороны в городском районе (городе) и на промышленном объекте народного хозяйства. Москва : Военное издательство Министерства обороны СССР, 1976. 183 с.
8. Наставление по организации и ведению гражданской обороны в районе (сельском) и на сельскохозяйственном объекте народного хозяйства. Москва : Военное издательство Министерства обороны СССР, 1976. 191 с.
9. Про затвердження Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях : Постанова Кабінету Міністрів України від 26 червня 2013 року. № 444. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/444-2013>.
10. Кодекс цивільного захисту України *Відомості Верховної Ради* (БВР), 2013, № 34–35, ст. 458.

REFERENCES

1. Ministerstvo obrony SSSR. (1979). *Nastavleniye po primeneniyu i deystviyam nevoenizirovannykh formirovaniy grazhdanskoj obrony* [Manual on the use and actions of non-military civil defense units]. Moscow : Voennoye izdatel'stvo Ministerstva obrony SSSR [in Russian].
2. Ministerstvo obrony SSSR. (1985). *Programma spetsial'noy podgotovki nevoenizirovannykh formirovaniy grazhdanskoj obrony na ob'yektakh narodnogo khozyaystva* [The program of special training of non-military civil defense units at the facilities of the national economy]. Moscow: Voennoye izdatel'stvo Ministerstva obrony SSSR [in Russian].
3. Ministerstvo obrony SSSR. (1975). *Nastavleniye po organizatsii i provedeniyu taktiko-spetsial'nykh ucheniy s nevoenizirovannyimi formirovaniyami grazhdanskoj obrony* [Manual on the organization and conduct of special tactical exercises with non-military civil defense units]. Moscow: Voennoye izdatel'stvo Ministerstva obrony SSSR [in Russian].
4. Ministerstvo obrony SSSR. (1985). *Sbornik normativov po spetsial'noy podgotovke lichnogo sostava nevoenizirovannykh formirovaniy grazhdanskoj obrony* [Collection of standards for special training of personnel of non-military civil defense units]. Moscow: Voennoye izdatel'stvo Ministerstva obrony SSSR [in Russian].
5. Upravleniye po delam izdatel'stv, poligrafii i knizhnoy trgovli Odesskogo oblispolkoma. (1977). *Obyazannosti nachal'nikov GO, nachal'nikov sluzhb GO, nachal'nikov shtabov i komandirov nevoenizirovannykh formirovaniy grazhdanskoj obrony : metodicheskaya razrabotka* [Duties of chiefs of civil defense, chiefs of civil defense services, chiefs of staff and commanders of non-military civil defense formations]. Odessa : Upravleniye po delam izdatel'stv, poligrafii i knizhnoy trgovli Odesskogo oblispolkoma [in Russian].
6. Ministerstvo obrony SSSR. (1974). *Rekomendatsii po podgotovke nevoenizirovannykh razvedyvatel'nykh formirovaniy grazhdanskoj obrony* [Recommendations for the training of non-militarized civil defense intelligence units]. Moscow: Voennoye izdatel'stvo Ministerstva obrony SSSR [in Russian].
7. Ministerstvo obrony SSSR. (1976). *Nastavleniye po organizatsii i vedeniyu grazhdanskoj obrony v gorodskom rayone (gorode) i na promyshlennom ob'yekte narodnogo khozyaystva* [Manual on the organization and conduct of civil defense in an urban area (city) and at an industrial facility of the national economy]. Moscow: Voennoye izdatel'stvo Ministerstva obrony SSSR [in Russian].
8. Ministerstvo obrony SSSR. (1976). *Nastavleniye po organizatsii i vedeniyu grazhdanskoj obrony v rayone (sel'skom) i na sel'skokhozyaystvennom ob'yekte narodnogo khozyaystva*. [Manual on the organization and conduct of civil defense in a region (rural) and at an agricultural facility of the national economy]. Moscow: Voennoye izdatel'stvo Ministerstva obrony SSSR [in Russian].
9. *Poryadok zdiysnennya navchannya naseleण्या diyam u nadzvychnykh sytuatsiyakh* [The procedure for training the population to act in emergency situations]. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 26.06.2013 № 444. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/444-2013-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
10. Kodeks tsyvil'noho zakhystu Ukrayiny. (2013). [Code of Civil Protection of Ukraine]. *Vidomosti Verkhovnoyi Rady*. [in Ukrainian].

Ye. P. BOHDANOV

*Postgraduate Student at the Department of Pedagogy and Education Management,
Municipal Higher Educational Institution «Kherson Academy of Continuing Education»
of Kherson Regional Council,*

Kherson, Ukraine

E-mail: a7591761@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-4559-3052>

ORGANIZATION OF TRAINING OF NON-MILITARY CIVIL DEFENSE FORMATIONS (70–80s OF THE XXth CENTURY)

The organization of training of management and personnel of the object formations of civil defense is important in the context of creating the general capacity of business entities to take measures to eliminate the consequences of emergencies. The formations include employees of business entities on a non-professional basis, who do not have formed competencies to perform special rescue and recovery work. This creates a need to ensure a high level of their preparation for tasks in the field of civil protection, development of common approaches to training this category.

An attempt is made at retransmitting the experience of training non-military civil defense formations in the 70–80s of the twentieth century, as the country has had significant work on the outlined issues.

The purpose of the work is to analyze the regulatory and legal support for the functioning and training of non-military formations of civil defense in the 70–80s of the twentieth century in the civil defense system.

Methodology – the principles of unity of historical and logical, sequence, continuity, connection of theory with practice.

The scientific novelty lies in the actualization of productive approaches to the training of non-military formations of civil defense in the 70–80s of the twentieth century on the modern practice of training civil defense formations.

Conclusions. It is important in the organization of training of employees who are part of the formations of civil defense, to have a quality planning of special training, development of the necessary supporting software. When developing special training programs for business leaders, it is advisable to follow a modular approach with the definition of general and special topics for the formation of different purposes. Wide application of civil protection standards will serve to develop general approaches to the evaluation of personnel actions.

The subject of further research will be to outline the individual topics of the general and special components of the special training program for employees who are the part of specialized services and formations of civil defense.

Key words: non-military formations, civil defense, preparation for actions in emergency situations.